13

Boží muka

KATALOGOVÉ ČÍSLO	1000161917
KRAJ	Jihomoravský kraj
OKRES	Znojmo
OBEC S ROZŠÍŘ. PŮSOBNOSTÍ	Znojmo
OBEC	Šatov
ČÁST OBCE	Šatov
KATASTRÁLNÍ UZEMÍ	Šatov
NÁZEV OBJEKTU V GIS	boží muka
TYP	boží muka
KATEGORIE	objekt
SLOH	pozdní renesance
VZNIK	1627
TECHNIKA	sekání

MATERIÁL vápenec

ANOTACE

Pozdně renesanční sakrální kamenosochařské dílo boží muky je významným umělecko-historickým krajinotvorným prvkem, umístěným v J části katastru obce.

HISTORICKÝ VÝVOJ

Kamenný či cihlový pilíř, upomínající Kristovo utrpení u sloupu na dvoře římské pevnosti Antonia v Jeruzalémě, byl v krajině našich zemí osazován od pozdního středověku. Mohutné vzepětí středoevropského pozdně gotického sakrálního stavitelství přelomu středověku a novověku se odrazilo též na místy náročném zpracování těchto drobných kamenných děl i jejich relativně četném výskytu zejména v oblasti Dolních Rakous a přiléhající části jižních Čech a jižní Moravy. V českých zemích je náročnost provedení nejvyšší na Znojemsku, kde se některé dochované či ikonograficky doložené exempláře mohou rovnat mimořádné produkci dolnorakouské. Po období reformace, jejíž náboženské a kulturní doznívání trvalo daleko za dějinný mezník bělohorské bitvy, se opět začaly zvolna objevovat sloupy a pilíře božích muk. V oblasti jižně od Znojma se nachází z hlediska výskytu a typologie drobné sakrální architektury na Moravě unikátní soubor kamenných božích muk renesančního typu příslušející časově do 20. a 30. let 17. století (1627, 1635, 1637 a nedatovaný vysoce kvalitní objekt patrně z 2. třetiny 17. století), ke kterému se v okolí Retzu dochovala skupina tří obdobných předchůdců datovaných do 80. a 90. let 16. století (1588, 1589 a 1595) a také jeden soudobý ekvivalent.

POPIS

V polích jižně od západní části městyse stojí již téměř čtyři sta let stará kamenná pilířová boží muka. Na čtvercové základně je umístěn štíhlý pilíř s patkou čtvercového průřezu, jejíž hrany přechází vysokými polojehlany v oktogonální dřík. V horní části se osmihranný tvar dříku mění čtyřmi dole přeťatými sférickými trojúhelníky v opět hranol ukončený vyloženou římsovou hlavicí profilovanou dole mohutným výžlabkem a nahoře tvarovanou do komolého jehlanu. Pod římsovou hlavicí pilíře se torzálně dochoval nápis v novověké kapitále se jménem donátora a datací k roku 1627: (ICH GEIRG) / (PR)ESMICZ / 1627 //. Vpravo výše je patrný reliéf nástroje, patrně vinařského nože. Římsová hlavice a vrcholová římsa obdobného tvaru svírají nahoře a dole hranolovou kaplici členěnou na všech čtyřech stranách mělkými obdélnými nikami vymezenými vyžlabeně vpadlými rámy. Vnitřní plochy nik jsou prázdné. Komolý jehlan vrcholové římsy se zalamuje ve strmější jehlancovou stříšku, z níž konkávním zúžením plynule vystupuje kamenný kříž s břevny ukončenými do tvaru tlapatého kříže, doplněného uprostřed o segmentově zaoblený výstupek.

POPIS PAMÁTKOVÉ HODNOTY

Předmětný šatovský pilíř patří k nejstarším časově doloženým pozdně renesančním božím mukám na jižní Moravě. Štíhlý pilíř s precizním kamenickým ztvárněním dříku s hrou tvarů s uplatněním hranolu, oktogonu a přechodových polojehlanů a sférických trojúhelníků nese překvapivě prázdnou kaplici završenou opět elegantně modelovanou konkávně projmutou stříškou. Kvalitní starobylé kamenické dílo s datací a dedikací disponuje vysokou kulturně historickou hodnotou, neobyčejnou hodnotou stáří a současně má význam krajinotvorný, kdy v rovinaté zemědělské krajině jižního Znojemska vytváří působivý bod – místo dějinného významu a estetické hodnoty.

Zobrazit trvalý odkaz na tuto stránku

PAMÁTKOVÁ OCHRANA

• kulturní památka rejst. č. ÚSKP 48914/7-8314 - boží muka

Fáze ochrany: již není památkově chráněno

Chráněno: 3. 5. 1958 - 31. 12. 1987

Zobrazit na mapě

• kulturní památka rejst. č. ÚSKP 107295 - boží muka z roku 1627

Fáze ochrany: památkově chráněno

Chráněno: od 1. 11. 2024

Zobrazit na mapě

PLOŠNÁ PAMÁTKOVÁ OCHRANA

• památková zóna rejst. č. ÚSKP 2340 - Šatov

Fáze ochrany: památkově chráněno

Chráněno: od 22. 9. 1995

Zobrazit na mapě

S
V
Z
J
Daniž
Šatov
Daniž
Daniž
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19